YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

13 päivänä heinäkuuta 2000 *

Asiassa C-166/99,

jonka Cour du Travail de Bruxelles (Belgia) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Marthe Defreyn

vastaan

Sabena SA

ennakkoratkaisun EY:n perustamissopimukseen liitetyn, Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksen 119 artiklasta tehdyn pöytäkirjan N:o 2 sekä miesten ja

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta mahdollisuuksissa työhön, ammatilliseen koulutukseen ja uralla etenemiseen sekä työoloissa 9 päivänä helmikuuta 1976 annetun neuvoston direktiivin 76/207/ETY (EYVL L 39, s. 40) 5 artiklan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja D. A. O. Edward sekä tuomarit L. Sevón, P. J. G. Kapteyn (esittelevä tuomari), P. Jann ja M. Wathelet,

julkisasiamies: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies D. Louterman-Hubeau,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Sabena SA, edustajanaan asianajaja L. de Schrijver, Gent,

— Belgian hallitus, asiamiehenään ulkoasiain-, ulkomaankauppa- ja kehitysyhteistyöministeriön oikeudellisen osaston ylijohtaja P. Rietjens,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellisen yksikön virkamies A. Aresu,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Defreyn, edustajanaan asianajaja G. Faveers, Bryssel, Sabena SA:n, edustajinaan asianajajat L. de Schrijver ja F. Lagasse, Bryssel, Belgian hallituksen, asiamiehenään P. Rietjens, Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen, asiamiehenään barrister C. Lewis, ja komission, asiamiehenään oikeudellisen yksikön virkamies H. Michard, 24.2.2000 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 16.3.2000 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Cour du travail de Bruxelles on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 28.4.1999 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 4.5.1999, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla kolme ennakkoratkaisukysymystä EY:n perustamissopimukseen liitetyn, Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksen 119 artiklasta tehdyn pöytäkirjan N:o 2 (jäljempänä pöytäkirja) sekä miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta mahdollisuuksissa työhön, ammatilliseen koulutukseen ja uralla etenemiseen sekä työoloissa 9 päivänä helmikuuta 1976 annetun neuvoston direktiivin 76/207/ETY (EYVL L 39, s. 40; jäljempänä direktiivi) 5 artiklan tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset on esitetty asiassa, jossa kantajana on Marthe Defreyn ja vastaajana Sabena SA (jäljempänä Sabena).

Yhteisön lainsäädäntö

3 EY:n perustamissopimuksen 119 artiklassa (EY:n perustamissopimuksen 117—120 artikla on korvattu EY 136—143 artiklalla) määrätään seuraavaa:

"Jokainen jäsenvaltio huolehtii ensimmäisen vaiheen aikana miesten ja naisten samapalkkaisuuden periaatteen soveltamisesta ja pitää sen voimassa sen jälkeen.

Tätä artiklaa sovellettaessa palkalla tarkoitetaan tavallista perus- tai vähimmäispalkkaa ja muuta korvausta, jonka työntekijä suoraan tai välillisesti saa työnantajaltaan työstä tai tehtävästä rahana tai luontoisetuna."

4 Pöytäkirjassa määrätään seuraavaa:

"Sovellettaessa 119 artiklaa korvauksena ei pidetä ammatillisen sosiaaliturvajärjestelmän mukaisia etuuksia, jos ja sikäli kuin niiden voidaan osoittaa olevan 17 päivää toukokuuta 1990 edeltävältä työskentelykaudelta, paitsi kun on kyse työntekijöistä tai heidän jälkeensä etuuteen oikeutetuista, jotka ovat ennen tätä ajankohtaa panneet vireille oikeudenkäynnin tai esittäneet vastaavan vaatimuksen asiaan sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaisesti."

5 Direktiivin 5 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Tasa-arvoisen kohtelun periaatteen soveltamisella työoloihin, palvelussuhteen lakkauttamisen perusteet mukaan lukien, tarkoitetaan, että miehille ja naisille on taattava samat ehdot ilman sukupuoleen perustuvaa syrjintää."

Kansallinen lainsäädäntö

6 Conseil national du travail'n puitteissa 19.12.1974 tehdyn työehtosopimuksen nro 17, jonka yleissitovuus on vahvistettu 16.1.1975 annetulla kuninkaan asetuksella (Moniteur belge 31.1.1975, s. 1055), perustettiin täydentävä korvausjärjestelmä 60 vuotta täyttäneiden työntekijöiden irtisanomisen varalta, edellyttäen että näillä on oikeus työttömyyskorvaukseen (3 ja 4 §). Täydentävän korvauksen maksaa viimeinen työnantaja, ja sen suuruus on puolet viimeisen kauden nettopalkan ja työttömyyskorvauksen välisestä erotuksesta.

7 Lisäksi 28.12.1963 annetun arrêté royal sur l'emploi et le chômagen (työllisyydestä ja työttömyydestä annettu kuninkaan asetus, sellaisena kuin se on muutettuna erityisesti 25.11.1991 annetulla kuninkaan asetuksella) 144 §:n mukaan työttömien oikeus työttömyyskorvaukseen lakkaa sen kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä, joka seuraa sitä kuukautta, jolloin miespuolinen työntekijä on täyttänyt 65 vuotta tai naispuolinen työntekijä 60 vuotta. Tätä sääntelyä ei ole muutettu miesten ja naisten eläkeikää koskevista joustoista 60 ja 65 vuoden välillä 20.7.1990 annetun lain mukaiseksi.

8 Työehtosopimuksessa nro 17 määrätään mahdollisuudesta tehdä alakohtaisia työehtosopimuksia, joilla kyseinen järjestelmä ulotettaisiin koskemaan 55 vuotta täyttäneitä työntekijöitä. Tällainen työehtosopimus tehtiin 23.5.1984 sekakomi-

teassa nro 315.1 (Sabena) niiden tilanteiden varalta, joissa kaupallisen lentoliikenteen erityisteknologian kehitys on aiheuttanut vajaatyöllisyyttä, ja nuorempien työntekijöiden työllisyyden turvaamiseksi.

9 Kyseisellä työehtosopimuksella laajennettiin työttömyyskorvauksia täydentävä korvausjärjestelmä koskemaan 55 vuotta täyttäneitä työntekijöitä, jotka on irtisanottu heidän suostumuksellaan. Korvausta maksetaan siihen saakka, kunnes miespuolinen työntekijä täyttää 65 vuotta tai naispuolinen työntekijä 60 vuotta. Kyseisen työehtosopimuksen perusteella Sabena maksaa vähintään 25 vuotta palveluksessaan olleelle työntekijälle täydentävän korvauksen, jonka suuruus on 82 prosenttia irtisanomisen voimaantuloa edeltävästä viimeisestä nettokuukausipalkasta.

10 Yhteisöjen tuomioistuimen katsottua asiassa C-173/91, komissio vastaan Belgia, 17.2.1993 antamassaan tuomiossa (Kok. 1993, s. I-673), ettei erottelua, jossa yli 60-vuotiaat naispuoliset työntekijät oli jätetty työehtosopimuksen nro 17 mukaisen irtisanomiskorvausta täydentävän korvauksen soveltamisalan ulkopuolelle, voitu hyväksyä, Conseil national du travail muutti 17.12.1997 tämän työehtosopimuksen 4 §:ää (työehtosopimus nro 17 (20)).

11 Tämän muutoksen jälkeen kaikilla työntekijöillä on oikeus täydentävään korvaukseen, jota työnantajan on maksettava sen kalenterikuukauden viimeiseen päivään saakka, jonka aikana työntekijä täyttää 65 vuotta, riippumatta siitä, onko hän ylittänyt työttömyyskorvauksen myöntämistä koskevan enimmäisiän.

Pääasian oikeudenkäynti ja ennakkoratkaisukysymykset

12 Defreyn oli otettu Sabenan palvelukseen 27.6.1960 työntekijäksi. Hän vaati 14.11.1984, että hänen työsuhteeseensa sovellettaisiin 23.5.1984 tehtyä työehtosopimusta. Hänelle myönnettiin 29.11.1984 varhennettu vanhuuseläke kahden vuoden irtisanomisajalla (1.12.1984—31.12.1986). Sabena sitoutui maksamaan hänelle 1.1.1987 alkaen sen kuukauden loppuun asti, jolloin hän täytti 60 vuotta (30.11.1991), työehtosopimusperusteista täydentävää korvausta. Työttömyyskorvausta täydentävää korvausta myös maksettiin Defreynille sen kuukauden loppuun asti, jolloin hän täytti 60 vuotta. Silloin hän alkoi saada vanhuuseläkettä.

13 Yhteisöjen tuomioistuin antoi 17.2.1993 edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Belgia tuomion, jossa se katsoi, että Belgian kuningaskunta ei ollut noudattanut perustamissopimuksen 119 artiklan mukaisia velvollisuuksiaan, kun se oli pitänyt voimassa lainsäädännön, jonka mukaan yli 60-vuotiaat naispuoliset työntekijät oli jätetty 16.1.1975 annetulla kuninkaan asetuksella yleissitovaksi saatetun työehtosopimuksen nro 17 mukaisen irtisanomiskorvausta täydentävän korvauksen soveltamisalan ulkopuolelle.

14 Defreyn vaati tämän tuomion jälkeen 10.6.1993 lähettämässään kirjeessä Sabenaa maksamaan hänelle 65 ikävuoteen saakka eli 30.11.1996 asti täydentävää korvausta, johon hän katsoi olevansa oikeutettu.

15 Sabenan kieltäydyttyä maksamasta korvausta Defreyn haastoi sen 21.12.1993 Tribunal du travail de Bruxelles'iin, jossa hän vaati, että Sabena velvoitettaisiin maksamaan hänelle työttömyyskorvausta täydentävää korvausta 1.12.1991 ja 30.11.1996 väliseltä ajalta. Tribunal du travail hylkäsi kanteen 28.6.1995 antamallaan tuomiolla.

16 Tribunal du travail katsoi, että riidanalaisista korvauksista määrätään pöytäkirjassa, jossa rajoitetaan ajallisesti perustamissopimuksen 119 artiklan soveltamisalaa. Asiassa oli riidatonta, että Defreynin vaatimukset perustuivat 17.5.1990 edeltävään ajanjaksoon, mutta hänen kanteensa oli nostettu vasta tämän jälkeen.

17 Tribunal du travail vertasi pöytäkirjan hollannin- ja ranskankielisiä versioita ja päätyi siihen, että pöytäkirjan käsite "ammatillisen sosiaaliturvajärjestelmän mukaiset etuudet" kattoi kyseiset korvaukset. Tribunal du travail'n mukaan ilmaisun hollanninkielisessä versiossa ilmaisulla tarkoitettiin "yrityksessä ja kyseisellä alalla vahvistettuja sosiaaliturvaa koskevia sääntöjä", joten pöytäkirjaa voitiin soveltaa pääasiassa.

18 Defreyn valitti 12.2.1996 tästä tuomiosta Cour du travail de Bruxelles'iin ja uudisti vaatimuksensa siitä, että Sabena velvoitettaisiin maksamaan hänelle työttömyyskorvausta täydentävää korvausta 1.12.1991 ja 30.11.1996 väliseltä ajalta. Toissijaisesti hän vaati, että Cour du travail esittäisi yhteisöjen tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksiä, jotta voitaisiin ratkaista, voidaanko riidanalaista täydentävää korvausta pitää pöytäkirjassa tarkoitettuna ammatilliseen sosiaaliturvajärjestelmään perustuvana etuutena ja voidaanko asia ratkaista direktiivin 5 artiklan 1 kohdan perusteella.

19 Defreyn väitti edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Belgia annetusta tuomiosta ilmenevän, että pääasiassa kyseessä oleva korvaus on perustamissopimuksen 119 artiklassa tarkoitettua palkkaa. Pöytäkirjaa ei näin ollen voinut soveltaa, vaan etusija oli annettava kyseisen artiklan säännöksille, jotka olivat esteenä sille, että kyseistä korvausta maksettaisiin ainoastaan miespuolisille 60—65-vuotiaille irtisanotuille työntekijöille, kun samaan ikäryhmään kuuluvat irtisanotut naispuoliset työntekijät oli jätetty korvauksen soveltamisalan ulkopuolelle.

20 Sabena vaati sitä vastoin, että valitus katsottaisiin perusteettomaksi ja että Defreynin kanne hylättäisiin. Sabenan mukaan Tribunal du travail oli soveltanut oikein asiaa koskevia oikeusperiaatteita. Pöytäkirjasta ilmeni, että pääasiassa kyseessä olevaa täydentävää korvausta, joka oli Sabenan mukaan ammatillisen sosiaaliturvajärjestelmän mukainen etuus, voitiin pitää perustamissopimuksen 119 artiklan mukaisen kanteen perustana ainoastaan, jos kanne koski etuuksia 17.5.1990 jälkeiseltä työskentelykaudelta tai sitä edeltävältä työskentelykaudelta, jos hakija oli ennen tätä ajankohtaa pannut vireille oikeudenkäynnin. Koska nämä edellytykset eivät olleet täyttyneet, Defreyn ei voinut vedota perustamissopimuksen 119 artiklaan saadakseen 1.12.1991 ja 30.11.1996 väliseltä ajalta työttömyyskorvausta täydentävää korvausta.

21 Näissä olosuhteissa kansallinen tuomioistuin päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko työehtosopimuksen nro 17, jonka yleissitovuus perustuu 16.1.1975 annettuun kuninkaan asetukseen, ja sekakomiteassa nro 315.1 23.5.1984 tehdyn työehtosopimuksen mukaista varhaiseläkettä täydentävää korvausta pidettävä ammatillisen sosiaaliturvajärjestelmän mukaisena etuutena, jota EY:n perustamissopimuksen 119 artiklasta tehdyssä pöytäkirjassa tarkoitetaan?

2) Ovatko työehtosopimuksen nro 17 ja sekakomiteassa nro 315.1 23.5.1984 tehdyn työehtosopimuksen määräykset direktiivin 76/207/ETY 5 artiklan mukaisia, kun 60 vuotta täyttäneet naispuoliset työntekijät eivät niiden

perusteella saa varhaiseläkettä, jota on pidettävä irtisanomiseen liittyvänä täydentävänä etuutena, joka myönnetään työttömyyskorvauksen täydennyksenä, ja kun tällainen korvaus maksetaan miespuolisille työntekijöille aina 65 ikävuoteen saakka?

3) Jos kahteen ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, estääkö perustamissopimuksen 119 artiklasta tehdyn pöytäkirjan soveltaminen sen, että Defreynin kanne hyväksytään siltä osin kuin se perustuu direktiivin 76/207/ETY 5 artiklan rikkomiseen?"

Ensimmäinen kysymys

22 Jotta kansalliselle tuomioistuimelle voitaisiin antaa vastaus, josta on sille hyötyä, on aluksi ratkaistava, onko pääasiassa kyseessä oleva korvaus pöytäkirjassa tarkoitettu ammatillisen sosiaaliturvajärjestelmän mukainen etuus.

23 On selvää, että pääasiassa kyseessä oleva etuus on työehtosopimukseen perustuva korvaus, joka täydentää yhtä lakisääteisistä sosiaaliturvajärjestelmistä eli työttömyysturvajärjestelmää.

24 Defreynin sekä komission mukaan edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Belgia annetusta tuomiosta ilmenee, että työttömyyskorvausta täydentävää korvausta on pidettävä palkkana eikä sosiaaliturvaetuutena. Näin ollen tällainen

etuus ei kuulu pöytäkirjan soveltamisalaan, minkä vuoksi on sovellettava perustamissopimuksen 119 artiklassa tarkoitettua samapalkkaisuusperiaatetta.

25 Sabena sekä Belgian ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset väittävät sitä vastoin, että vaikka pääasiassa kyseessä oleva korvaus on perustamissopimuksen 119 artiklassa tarkoitettua palkkaa, se kuuluu pöytäkirjan soveltamisalaan sillä perusteella, että se on osa ammatillisella perusteella järjestettyä sosiaaliturvajärjestelmää.

26 Tältä osin on todettava ensinnäkin, että yhteisöjen tuomioistuin katsoi edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Belgia antamassaan tuomiossa, että varhaiseläkettä täydentävä korvaus ei ollut sosiaaliturvaetuus, vaan päinvastoin se oli riippumaton yleisestä sosiaaliturvajärjestelmästä ja siten perustamissopimuksen 119 artiklassa tarkoitettua palkkaa. Näin ollen yhteisöjen tuomioistuin hylkäsi Belgian hallituksen väitteen, joka esitettiin kyseisen tuomion 18 kohdassa ja jonka mukaan täydentävää korvausta oli pidettävä sosiaaliturvaetuutena, koska se liittyi erottamattomasti työttömyyskorvaukseen.

27 Toisin kuin Defreyn ja komissio väittävät, sillä perusteella, että yhteisöjen tuomioistuin on katsonut pääasiassa kyseessä olevan korvauksen olevan perustamissopimuksen 119 artiklassa tarkoitettua palkkaa, ei kuitenkaan voida ennakoida vastausta siihen, onko tällainen palkka pöytäkirjassa tarkoitettu ammatillisen sosiaaliturvajärjestelmän mukainen etuus.

28 Tältä osin riittää, kun todetaan, että kysymys ei ole voinut tulla esille ennen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja siten pöytäkirjan voimaantuloa, minkä vuoksi yhteisöjen tuomioistuimen ei ole tarvinnut ottaa siihen kantaa.

29 Tämän jälkeen on todettava, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaista ammatillista järjestelmää, joka takaa turvan työttömyyden varalta siten, että tietyn yrityksen, tässä tapauksessa Sabenan, työntekijät saavat etuuksia, joilla täydennetään lakisääteisen työttömyysturvajärjestelmän mukaisia etuuksia, on pidettävä miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta ammatillisissa sosiaaliturvajärjestelmissä 24 päivänä heinäkuuta 1986 annetun neuvoston direktiivin 86/378/ETY (EYVL L 225, s. 40), sellaisena kuin se on muutettuna 20.12.1996 annetulla neuvoston direktiivillä 96/97/EY (EYVL 1997, L 46, s. 20), 2 ja 4 artiklassa tarkoitettuna ammatillisena sosiaaliturvajärjestelmänä.

30 Tästä seuraa, että pääasiassa kyseessä oleva täydentävä korvaus on pöytäkirjassa tarkoitettu ammatillisen sosiaaliturvajärjestelmän mukainen etuus, minkä vuoksi pöytäkirjaa voidaan soveltaa siinä asetettujen edellytysten täyttyessä.

31 Tältä osin on huomattava, että pöytäkirjan mukaan perustamissopimuksen 119 artiklaa ei sovelleta ammatillisen sosiaaliturvajärjestelmän mukaisiin etuuksiin, joiden voidaan osoittaa olevan 17.5.1990 edeltävältä työskentelykaudelta, paitsi kun on kyse työntekijöistä, jotka ovat ennen tätä ajankohtaa panneet vireille oikeudenkäynnin tai esittäneet vastaavan vaatimuksen.

32 Kuten pääasian asiakirja-aineistosta ilmenee, Defreyn oli työskennellyt Sabenan palveluksessa kesäkuusta 1960 joulukuuhun 1986. Lisäksi on selvää, että Sabena maksoi hänelle riidanalaisen täydentävän korvauksen viimeisenä työnantajana. On siten riidatonta, että korvaus maksettiin ennen 17.5.1990 päättyneen työsuhteen perusteella. Asiassa ei ole myöskään kiistetty sitä, että Defreyn ei ollut

kyseiseen päivään mennessä pannut vireille oikeudenkäyntiä tai esittänyt vastaavaa vaatimusta.

33 Näin ollen ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että pöytäkirjaa sovelletaan työehtosopimuksen nro 17, jonka yleissitovuus perustuu 16.1.1975 annettuun kuninkaan asetukseen, ja sekakomiteassa nro 315.1 23.5.1984 tehdyn työehtosopimuksen mukaisen varhaiseläkettä täydentävän korvauksen kaltaiseen korvaukseen.

Toinen ja kolmas kysymys

34 Toisella ja kolmannella kysymyksellään, jotka on syytä tutkia yhdessä, kansallinen tuomioistuin kysyy ennen kaikkea, voidaanko direktiivin 5 artiklaa soveltaa pääasiassa.

35 Tältä osin on muistettava, että etuus, joka on esillä olevan tapauksen tavoin perustamissopimuksen 119 artiklassa tarkoitettua palkkaa, ei voi samanaikaisesti kuulua direktiivin soveltamisalaan (asia C-342/93, Gillespie ym., tuomio 13.2.1996, Kok. 1996, s. I-475, 24 kohta).

36 Toiseen ja kolmanteen kysymykseen on siten vastattava, että täydentävä korvaus, joka on esillä olevan tapauksen tavoin perustamissopimuksen 119 artiklassa tarkoitettua palkkaa, ei kuulu direktiivin 5 artiklan soveltamisalaan.

Oikeudenkäyntikulut

37 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Belgian ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksille ja komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on ratkaissut Cour du travail de Bruxelles'n 28.4.1999 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

1) **EY:n perustamissopimukseen liitettyä, Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksen 119 artiklasta tehtyä pöytäkirjaa N:o 2 sovelletaan työ-**

ehtosopimuksen nro 17, jonka yleissitovuus perustuu 16.1.1975 annettuun kuninkaan asetukseen, ja sekakomiteassa nro 315.1 23.5.1984 tehdyn työehtosopimuksen mukaisen varhaiseläkettä täydentävän korvauksen kaltaiseen korvaukseen.

2) Täydentävä korvaus, joka on esillä olevan tapauksen tavoin EY:n perustamissopimuksen 119 artiklassa (EY:n perustamissopimuksen 117—120 artikla on korvattu EY 136—143 artiklalla) tarkoitettua palkkaa, ei kuulu miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta mahdollisuuksissa työhön, ammatilliseen koulutukseen ja uralla etenemiseen sekä työoloissa 9 päivänä helmikuuta 1976 annetun neuvoston direktiivin 76/207/ETY 5 artiklan soveltamisalaan.

Edward Sevón Kapteyn

Jann Wathelet

Julistettiin Luxemburgissa 13 päivänä heinäkuuta 2000.

R. Grass

kirjaaja

D. A. O. Edward

viidennen jaoston puheenjohtaja